

Auditering av högskolornas kvalitetssäkringssystem

Auditeringshandbok
för åren 2005–2007

ISBN 952-206-022-4 (tryckt material)

ISBN 952-206-023-2 (pdf)

ISSN 1457-3121

Utgivare: Rådet för utvärdering av högskolorna

Översättning: Valtasana Oy

Omslaget: Juha Ilonen

Layout: Pikseri Julkaisupalvelut

Tammer-Paino Oy

Tammerfors 2005

Förord

Kvalitetssäkringen vid högskolorna har valts till ett av de mest centrala utvecklingsobjekten vid gestaltandet av det europeiska området för högre utbildning fram till år 2010. I de europeiska länderna har man utvecklat olika nationella lösningar, genom vilka man bedömer och påvisar examinas kvalitet i enlighet med Bolognaprocessens målsättningar.

Rådet för utvärdering av högskolorna (RUH) har efter att ha hört undervisningsministeriet och högskolorna satt i gång ett projekt med syfte att auditera högskolornas kvalitetssäkringssystem och därmed stöda högskolorna i utvecklingen av kvalitetssäkringen. Målet för auditeringen är att säkerställa att högskolorna har ett stabilt kvalitetssäkringssystem, som stöder en fortgående utveckling av verksamheten, är ändamålsenligt samt leder till utvecklingsåtgärder och är internationellt pålitligt.

Utöver auditeringsverksamheten distribuerar rådet för utvärdering av högskolorna information om kvalitetssäkringssystemen och ger utbildning för auditerarna.

Undervisningsministermötet i Berlin 2003 gav de europeiska värderingsorganisationernas nätverk ENQA och de europeiska högskolornas och högskolestuderandenas samarbetsorganisation ett mandat att för undervisningsministermötet i Bergen i maj 2005 färdigställa de europeiska principerna och rekommendationerna för kvalitetssäkringen. Det till mininstermötet framförda förslaget innehåller förslag, vilka gäller det europeiska samarbetet, principerna för de nationella kvalitetsbedömningsorganisationernas verksamhet, god praxis vid auditering eller motsvarande förfarande samt de allmänna principer och rekommendationer vilka högskolornas kvalitetssäkring bör uppfylla.

Utvecklingen av kvalitetssäkringssystemen och auditeringen av dem ligger i högskolornas eget intresse. Kvalitetssäkringen utgör en del av ledandet av en högskola, en del av strategiarbetet och den interna resultatstyrningen. Kvalitetssäkringen producerar information om utbildningens och examinas kvalitet. Denna information gagnar såväl potentiella sökande till utbildningen, högskolornas personal och studerande som även samhället, skattebetalarna och arbetsgivarna. En fungerande kvalitetssäkring, som innefattar både kvalitetsstyrning och kvalitetsutveckling förbättrar också de studerandes rättskydd och möjligheter att delta i utvecklingen av utbildningen. Det blir även lättare att försäkra nationella och internationella samarbetspartners om utbildningens kvalitet. Dessutom ökar utbildningens dragningskraft, när högskoleverksamheten och kvalitetssäkringsmetoderna beskrivs samt när de bedöms systematiskt.

Den auditeringsmodell som beskrivs i denna handbok har sammanställts i samarbete mellan representanter för högskolorna och de studerande med utgångspunkt i det förfaringssätt som konstaterats fungera väl i Finland och som utvecklar bedömningen. Vid planeringen av auditeringen har man även utnyttjat de tidigare nämnda principerna och rekommendationerna för kvalitetssäkringen, vilka ENQA har utvecklat.

Rådet för utvärdering av högskolorna genomförde våren 2005 auditeringens pilotskede. Den feedback som samlades in i samband med auditeringen har utnyttjats vid utvecklingen av auditeringshandboken och auditeringsmetoderna. Man fortsätter auditeringsprojektet i enlighet med anmälningarna från högskolorna och resurserna för utvärderingsrådet. Denna auditeringshandbok är i kraft till slutet av år 2007 om inte Rådet för utvärdering av högskolorna fattar beslut om något annat.

Ossi V. Lindqvist
ordförande

Innehållsförteckning

1	Bakgrunden till auditeringen av högskolornas kvalitetssäkringssystem	6
1.1	Den europeiska utvecklingen	6
1.2	Finlands policy	9
2	Auditeringen av högskolornas kvalitetssäkringssystem	12
2.1	Utgångspunkterna	12
2.2	Målsättningen	13
2.3	Objekten och kriterierna för auditeringen	14
3	Auditeringsprocessen	16
3.1	Högskolans anmälan till auditering	16
3.2	Auditeringsavtal	16
3.3	Insamling av auditeringsmaterial	17
3.4	Möte för beredning av auditeringsbesök	18
3.5	Auditeringsbesöket	19
3.6	Auditeringsgruppen	19
	3.6.1 Auditeringsgruppens sammansättning och kriterierna för gruppdeltagarna	19
	3.6.2 Jäv för utvärderare vid auditeringen	20
	3.6.3 Rekryteringen av utvärderare	20
	3.6.4 Orientering och utbildning av utvärderare	20
	3.6.5 Verksamhetsprinciper och etiska direktiv för utvärderarna	21
	3.6.6 Utvärderarnas arvoden	21
3.7	Auditeringsrapporten	21
3.8	Offentliggörande av resultaten och feedbackdiskussion	22
4	Konklusioner och följder av auditeringen	23
5	Utveckling av auditeringsmodellen	24
Bilagor		
1:	Högskolornas kvalitetssäkring i Finland	25
2:	Auditeringskriterier	28
3:	Begrepp som anknyter till auditeringen	32
4:	Auditeringsprocessens olika skeden och tidtabell	35
5:	Exempel på auditeringsbesökets program	37

1 Bakgrunden till auditeringen av högskolornas kvalitetssäkringssystem

1.1 Den europeiska utvecklingen

Den internationella utvecklingen och särskilt Bolognaprocessen har skapat nya utmaningar för utveckling av den högre utbildningen. Det europeiska området för högre utbildning tvingas konkurrera på den globala marknaden. Konkurrensen och överskridandet av de nationella gränserna har lett till att förtroendet för den egna nationella högre utbildningens enhetliga nivå inte mera räcker till, utan samtliga länders högre utbildning bör vara förstälig och förtroendeingivande även internationellt. Särskilt studerandenas och arbetskraftens rörlighet ökar behovet av att kunna påvisa utbildningens och examinas kvalitet internationellt.

Europas undervisningsministrar samlades i Bologna år 1999 och uppställde som mål att skapa Europeiska området för högre utbildning (EHEA) före år 2010. Finland är med bland de nuvarande 44 övriga Bolognaländerna i denna process. Vid processens andra uppföljningsmöte, som ordnades i Berlin år 2003, fastställdes år 2005 som delmål för utvecklingen. Ett av de centrala utvecklingsområdena är högskolornas kvalitetssäkring. Enligt Europas ministrar borde följande höra till högskolornas nationella kvalitetssäkringssystem år 2005:

- ansvarsfördelningen mellan parternas organisationer och institutioner;
- utbildningsprogrammets eller högskolornas utvärdering, medräknat den interna utvärderingen, den externa utvärderingen, studerandenas involvering i utvärderingen samt offentliggörandet av resultat;
- ackrediterings-, certifierings- eller annat motsvarande system;
- deltagandet i internationell verksamhet, samarbete och nätverk.¹

De flesta av Europas länder har utvecklat ett nationellt kvalitetssäkringssystem. Det beror på högskolesystemets karaktär, lagstiftningen och styrningsmekanismerna på vilket sätt den nationella kvalitetssäkringen är organiserad

¹ Berlinskommunikén 2003. Den engelska originaltexten finns på adressen: www.minedu.fi/opm/koulutus/yliopistokoulutus/bologna/berliinikommunikea_en.pdf

som en del av landets högskolesystem. Olika länders lösningar kan indelas i tre klasser: auditerande länder, ackrediterande länder och en kombination av dessa eller de länder som valt någon annan lösning. Vid uppgörandet av denna handbok var de auditerande länderna bl.a. England, Irland, Frankrike och Skottland.² I dessa länder har auditeringsmetoderna fått olika benämningar: institutional audit, quality audit, evaluation of quality assurance systems eller enhancement-led institutional review. En del av dessa länder har begränsat auditeringarna till att gälla utbildningens och examinas kvalitetssäkring, medan andra länder auditerar den kvalitetssäkring som täcker hela högskolans verksamhet.

Ackrediterande länder är bl.a. Holland och Tyskland, där man nyligen har inlett ackrediteringen av utbildningsprogrammen. I första skedet ackrediterar man de nya utbildningsprogram vilka ska inledas och senare är ackrediteringarna planerade att breddas och omfatta samtliga utbildningsprogram. Auditerings- och ackrediteringskombinationen används bl.a. i Norge och Schweiz. Representanter för en annan approach är bl.a. Danmark och Sverige, där man systematiskt har utvärderat samtliga utbildningsprogram med jämna mellanrum³. Gemensamt för alla europeiska länder vilka omnämns här är att de nationella utvärderingssystemen har förnyats vid sekelskiftet 2000.

Högskolornas europeiska utvärderingssamarbete koordineras av European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA), som vid undervisningsministersmötet i Berlin fick till uppgift att utveckla riktlinjerna och verksamhetsprinciper för kvalitetssäkringen för europeisk praxis. I arbetsgruppen deltog representanter för EUA (European University Association), EURASHE (European Association of Institutions in Higher Education) och ESIB (National Unions of Students in Europe). De riktlinjer som ENQA:s arbetsgrupp har framlagt, har i Finland tagits i beaktande vid planeringen och genomförandet av auditeringens pilotstadium. Arbetsgruppens förslag kan delas in i tre delar: (1) europeiska principer och rekommendationer för högskolans interna kvalitetssäkring, (2) europeiska principer och rekommendationer för högskolornas externa kvalitetssäkringsförfarande, samt (3) europeiska principer och rekommendationer för de nationella och regionala utvärderingsorganisationers motsvarande verksamhet, vilka svarar för den externa kvalitetssäkringen (såsom Rådet för utvärdering av högskolorna i Finland). Av dessa

² Utanför Europa utvärderar bl.a. Australien, Nya Zeeland, Hongkong och Sydafrika högskolornas kvalitetssäkring.

³ Man kan bekanta sig med olika länders utvärderings- och auditeringsmodeller via ENQA:s webbsidor på adressen: www.enqa.net/files/procedures.pdf.

utgör principerna för och rekommendationerna för den interna kvalitetssäkringen vid högskolorna den viktigaste delen i den här handboken.⁴

ENQA:s arbetsgrupp har fastställt principerna för högskolornas interna kvalitetssäkring på följande sätt (inofficiell översättning):

1. Högskolorna bör ha en kvalitetspolicy samt fungerande förfaranden för att säkra utbildningens kvalitet. Högskolorna bör även förbinda sig till att utveckla en kultur, i vilken kvalitet och kvalitetssäkring intar en central plats. För att uppnå detta bör högskolorna utveckla och ta i bruk en strategi för att fortgående förbättra kvaliteten. Strategin, politiken och förfarandena bör vara officiella och de bör finnas offentligt tillgängliga. Därtill bör de även inkludera de studerandes och intressentgruppernas roller.
Det rekommenderas att högskolornas kvalitetspolicy skall omfatta åtminstone
 - fastställandet av förhållandet mellan utbildning och forskning;
 - strategierna/metoderna, med vilka man uppnår den kvalitet som man satt upp som mål;
 - organiseringen av kvalitetssäkringssystemet;
 - fastställandet av ansvaret för utbildningsenheter, andra organisationsenheter och för personer vilka är engagerade i kvalitetssäkringen;
 - de studerandes deltagande i kvalitetssäkringen;
 - förfarandena för förverkligandet av kvalitetspolicyn, uppföljningen och granskningen.
2. Högskolorna bör ha officiella förfaringssätt för den fortgående utvecklingen av utbildningsprogrammen och examina.
3. Vid bedömningen av de studerande bör konsekvent användas offentliga kriterier, direktiv och förfaringssätt.
4. Högskolorna bör ha förfaringssätt, med vilka man kan garantera utbildningspersonalens formella och professionella kompetens. Uppgifterna om förfaringssätten bör finnas tillgängliga för externa utvärderare.
5. Högskolorna bör garantera att de resurser som ska stöda studerandenas inlärning är tillräckliga och ändamålsenliga i samtliga utbildningsprogram.
6. Högskolorna bör samla in, analysera och använda relevanta uppgifter för ledningen av en effektiv utbildning och övrig verksamhet.
7. Högskolorna bör regelbundet offentliggöra aktuell, neutral och objektiv, kvantitativ och kvalitativ information om den utbildning och de examina som de erbjuder.

⁴ Dokumentet "Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area" om europeiska principer och rekommendationer för kvalitetssäkring finns på adressen: <http://www.enqa.net/files/BergenReport210205.pdf>.

I dessa rekommendationer är framför allt utbildningen objekt för kvalitetssäkringen, i samband med vilken även andra stödfunktioner, närmast för undervisningen och studierna, beaktas. Forskningens roll kommer till synes i sambandet mellan forskningen och undervisningen.

ENQA:s arbetsgrupp förordar, att den externa kvalitetssäkringen (t.ex. auditeringen) riktas på hur verkningsfulla högskolans interna kvalitetssäkringsmetoder är (effectiveness). Dessutom krävs att målsättningen för den externa kvalitetssäkringen fastställs före utvärderingsprocesserna och offentliggörs tillsammans med beskrivningen av förfaringssätten. Utgående från resultaten av den externa kvalitetssäkringen ska uppgifterna och slutledningarna grunda sig på de explicita offentliggjorda kriterierna. Den externa kvalitetssäkringen bör vara planerad så, att förfarandena motsvarar de mål som uppställts för den externa kvalitetssäkringen. Likaså rekommenderas en klar rapportering, en uppföljning av hur rekommendationerna som utarbetats för högskolan följts, ett kontinuerligt genomförande av den externa kvalitetssäkringen samt ett utarbetande av sammandragsrapporter om auditeringarna.

ENQA:s arbetsgrupp har även utarbetat europeiska standarder för utvärderingsenheternas ställning, resurser och verksamhet. Rådet för utvärdering av högskolorna kommer att använda dem vid utvecklandet av sin egen verksamhet som en del av referensramen för den nationella och europeiska utvärderingen.

Vid Bolognaprocessens uppföljningsmöte i Bergen våren 2005 beslutade undervisningsministrarna att ta i bruk ENQA:s principer och rekommendationer för den högre utbildningens kvalitetssäkring.

1.2 Finlands policy

Finlands svar på de målsättningar som framlagts i Berlinkommunikén dryftades av den av undervisningsministeriet tillsatta arbetsgruppen⁵, där högskolorna, de studerande, undervisningsministeriet och Rådet för utvärdering av högskolorna var representerade.

Arbetsgruppen konstaterade, att av de avsnitt av Berlinkommunikén vilka gäller den nationella kvalitetssäkringen, uppfyller den finska högre utbildningens kvalitetssäkringssystem kraven på ansvarsfördelningen i olika organisationer och institutioner, utvärderingen av högskolorna och utbildningsprogrammen, de studerandes deltagande samt deltagandet i det internationella samarbetet. Däremot har Finland inte som förfarande för högskolornas kvali-

⁵ UVM 2004. Kvalitetssäkring av högskoleutbildningen. Undervisningsministeriets arbetsgrupps promemorior och undersökningar 2004:6. Helsingfors: Yliopistopaino. [Rapporten finns på finska på adressen www.minedu.fi/julkaisut/koulutus/2004/tr06/tr06.pdf]

tetssäkring haft en omfattande nationell ackreditering som högskolornas kvalitetssäkringsmetod, certifiering eller något annat system som klart kan påvisas⁶.

Kvalitetssäkringsarbetsgruppen föreslog våren 2004 att universiteten och yrkeshögskolorna skulle utveckla kvalitetssäkringssystem vilka skulle täcka hela högskoleverksamheten och som Rådet för utvärdering av högskolorna skulle utvärdera regelbundet⁷. För att göra kvalitetssäkringssystemet för den nationella högskoleutbildningen klarare, föreslog arbetsgruppen att 1) högskolorna svarar för den egna kvalitetssäkringen, 2) det ankommer på undervisningsministeriet att utarbeta kriterier och bedömningsmetoder för att inleda ny utbildning och avsluta gammal samt utvärdering av existerande utbildning i särfall och 3) det hör till Rådet för utvärdering av högskolorna att utvärdera kvaliteten på högskoleutbildningen och -verksamheten. En noggrannare beskrivning av det på arbetsgruppens förslag baserade nationella högskoleutbildningens kvalitetssäkringssystem, ingår i bilaga 1.

Arbetsgruppen föreslog att man i Finland skulle ta i bruk begreppen ”kvalitetssäkring” och ”kvalitetssäkringssystem”. Bland de finländska högskolornas utvärderingsbegrepp kan begreppet kvalitetssäkringssystem användas i två sammanhang: med begreppet kan avses en enskild högskolas kvalitetssäkringssystem eller ett nationellt kvalitetssäkringssystem för högskoleutbildningen. Med en högskolas kvalitetssäkringssystem avses en helhet bestående av organiseringen av kvalitetssäkringen, ansvarsfördelningen, förfarandena, processerna och resurserna. Med ett nationellt kvalitetssäkringssystem avses en helhet som består av högskolornas, Rådets för utvärdering av högskolorna och undervisningsministeriets förfaranden och processer samt lagstiftning som säkerställer högskoleutbildningens kvalitet.

Begreppet ”kvalitetssäkringssystem” grundar sig på det i europeiska kvalitetssäkringsdiskussioner vedertagna engelska begreppet ’quality assurance system’, som inkluderar kvalitetsstyrning (quality management) och utveckling av kvalitet (quality improvement/enhancement). Användningen (i finskan) av kvalitetssäkring som heltäckande begrepp är ändå inte entydigt, utan

⁶ Utvärderingsmetoden som kan jämföras med ackrediteringen har emellertid på organisationsnivå använts vid de av Rådet för utvärdering av högskolorna genomförda utvärderingarna, vilka gällt tillstånd för yrkeshögskolorna åren 1997–1999, och vid utvärderingen av högskolans på frivillighet baserade specialiseringsstudier på utbildningsprogramnivå från och med år 1999.

⁷ Arbetsgruppen stannade för det här förslaget, eftersom den ansåg auditeringen som kvalitetssäkringsförfarande stöda högskolornas oberoende och särdrag. Därtill såg den auditeringen som ett utvärderingsredskap som är förenat med förtroende för högskolorna (jmf. bl.a. Woodhouse, D. 2003. *Quality Improvement through Quality Audit. Quality in Higher Education*, Vol. 9, No. 2, July 2003, 133–139).

t.ex. enligt ISO-standard är kvalitetsstyrning ett heltäckande begrepp som täcker kvalitetssäkringen och utvecklingen. Rådet för utvärdering av högskolorna kan emellertid inte förbinda sig till någon enskild utvärderingsmodell (t.ex. ISO, EFQM eller BSC) visavi begreppen, utan dess utgångspunkt är de av de internationella utvärderingsorganisationerna allmänt använda och godkända begreppen. Av dessa har Rådet för utvärdering av högskolorna i tillämpliga delar utvecklat begrepp vilka används vid auditering av högskolorna (se bilaga 3). Utöver detta måste respektive högskola i praktiken utveckla sin egen tolkning av dessa begrepp i enlighet med sin verksamhets- och kvalitetskultur.

Den tidigare nämnda promemorian av undervisningsministeriets arbetsgrupp var på en omfattande remiss vid högskolorna samt de centrala aktörerna inom utbildning och högskolepolitik. Av uttalandena framgick, att högskolorna och andra intressentgrupper understödde förslagen och ansåg dem genomförbara.

Rådet för utvärdering av högskolorna tillsatte våren 2004 en sakkunniggrupp för att planera auditeringen och gav dem till uppgift att utarbeta en auditeringshandbok, som innehåller målen och objekten för auditeringen, samt de använda metoderna, utvärderingsgrunderna, principerna för hur man söker sig till auditering och metoderna för uppföljning av auditeringen. I expertgruppen har funnits representanter för högskolorna, studerandena och arbetslivet och i den har även sekretariatet för Rådet för utvärdering av högskolorna deltagit. Utöver det har man av representanter för högskolorna och studerandena samlat in feedback i samband med de seminarier om auditeringsmodellerna vilka ordnats av utvärderingsrådet. Denna feedback har utnyttjats vid utvecklingen av auditeringshandboken och auditeringsförfarandena.

2 Auditeringen av högskolornas kvalitetssäkringssystem

2.1 Utgångspunkterna

Med högskolornas kvalitetssäkring avses de förfaranden, processer eller system, med vilka högskolorna upprätthåller och utvecklar utbildningens och den övriga verksamhetens kvalitet. Med auditering avses den oberoende externa utvärdering som utifrån riktas på högskolans kvalitetssäkringssystem.

Huvudansvaret för kvalitetssäkringen bär högskolan själv. Högskolans kvalitetssäkring bör omfatta hela verksamheten. Varje högskola bestämmer om sitt kvalitetssäkringssystemets målsättningar, struktur, verksamhetsprinciper, metoder samt om utvecklingen av kvalitetssäkringen. Man vill inte standardisera högskolornas nuvarande kvalitetssäkringssystem enligt någon särskild modell. En växelverkan mellan högskolorna är däremot nyttig även i detta fall. Säkrandet av kvaliteten och jämförelsen av kvalitetssystem utgör ett kärnområde även för den allt mera omfattande internationella växelverkan mellan högskolorna.

Auditeringen fokuserar på två nivåer: på högskolans kvalitetssäkring som helhet och på kvalitetssäkringen av högskolans grundläggande uppgifter, varvid man poängterar kvalitetssäkringen av den examensinriktade utbildningen på motsvarande sätt som i de europeiska högskolornas kvalitetssäkring.

Vid auditeringen klargörs vilka kvalitativa mål högskolan har ställt upp för sin verksamhet och bedöms med vilka processer och metoder högskolan upprätthåller och utvecklar utbildningens och den övriga verksamhetens kvalitet. Utöver det klargörs huruvida kvalitetssäkringen vid högskolan fungerar på avsett sätt, om kvalitetssäkringssystemet producerar ändamålsenlig information med tanke på utvecklingen av verksamheten samt om den leder till effektiva utvecklingsåtgärder för att förbättra kvaliteten. Av högskolorna förväntas dokumentation och bevis på att kvalitetssäkringssystemet fungerar. Vid auditeringen tas inte ställning till högskolans målsättning eller målen för kvalitetssäkringssystemet och inte heller till verksamhetens innehåll eller resultat i sig. Utvärderingen av resultaten hör till högskolornas uppgifter och faller till vissa delar inom ramen för undervisningsministeriets mål- och resultatstyrning.

2.2 Målsättningen

Det nationella målet för den auditering som Rådet för utvärdering av högskolorna anordnar, är att stöda högskolornas kvalitetsarbete och förbättra verksamhetens kvalitet. Auditeringsprocesserna och den offentliga rapporteringen om högskolornas kvalitetssystem ökar diskussionen om kvalitetssäkringen samt växelverkan mellan högskolorna och deras intressentgrupper. Syftet är även att auditeringarna genererar och förmedlar god praxis vid kvalitetssäkringen och främjar spridningen av denna vid högskoleinstitutionerna.

Utvecklingsarbetet med den europeiska kvalitetssäkringen har många viktiga utgångspunkter, vilka återspeglar sig på det nationella kvalitetssäkringssystemet. Centrala utgångspunkter är de studerandes genuina intresse för högskoleutbildningens kvalitet samt högskolornas autonomi, till vilket å andra sidan även hör erkännandet och identifieringen av det samhälleliga ansvaret vid högskolorna.

Till autonomins principer hör att kvalitetssäkringen grundar sig på principen om en kollegial bedömning. Här tar högskolorna det centrala ansvaret även för utvärderingen av kvalitetssäkringen på nationell nivå.

Utgångspunkterna för auditeringen av kvalitetssäkringen är en utvecklande utvärdering, som redan har en stark tradition i den finländska utvärderingspraxisen. Målet är att auditeringen som Rådet för utvärdering av högskolorna genomför utgör en del av den enskilda högskolans kvalitetssäkringssystem. Man strävar efter att genomföra auditeringen så, att den förorsakar minsta möjliga extra arbete för högskolan.

Målet för den auditering som Rådet för utvärdering av högskolorna genomför högskolevis är:

- att utvärdera, på vilket sätt högskolans kvalitetssäkringssystem fungerar som redskap för kvalitetsstyrning och utveckling
 - stöder högskolans kvalitetssäkringssystem stävandena att uppnå målen för den nationella högskolepolitiken och högskolan
 - producerar högskolans kvalitetssäkringssystem ändamålsenlig information med tanke på utvecklingen av verksamheten och leder denna till utvecklingsåtgärder
- att utvärdera kvalitetssäkringssystemet i förhållande till auditeringskriterierna, peka på starka sidor och god praxis, meddela utvecklingsrekommendationer för utveckling av kvalitetssäkringen och inom Rådet för utvärdering av högskolorna fatta beslut om huruvida högskolan godkänns vid auditeringen eller om kvalitetssäkringssystemet förutsätter en ny auditering senare.

2.3 Objekten och kriterierna för auditeringen

Auditeringen fokuserar på två nivåer: på högskolans kvalitetssäkring som helhet och på kvalitetssäkring av högskolans grundläggande uppgifter. Objektet för auditeringen är högskolans kvalitetssäkringssystem, som respektive högskola har utvecklat utgående från sina egna utgångspunkter och enligt sin egen målsättning. Vid auditeringen utvärderas kvalitetssäkringssystemets omfattning, funktionsduglighet, öppenhet, slagkraft, effektivitet samt sättet på vilket högskolan följer upp, utvärderar och utvecklar sitt kvalitetssäkringssystem.

Objekten för auditeringen är:

1. Kvalitetssäkringssystemets målsättning, helhetsstruktur och delområdenas inbördes samband
2. Till kvalitetssäkringssystemet anknuten dokumentation, i vilken ingår fastställandet av kvalitetspolicy, funktioner, aktörer och ansvar
3. Kvalitetssäkringens omfattning när det gäller de grundläggande uppgifterna samt stöd- och servicefunktioner
 - a) Examensinriktad utbildning⁸
 - b) Forskning / forsknings- och utvecklingsarbete
 - c) Samhällelig växelverkan, regional påverkan och regionutvecklingsarbete⁹
 - d) Stöd- och servicefunktioner (bl.a. biblioteks- och informationstjänster, karriärs- och rekryteringstjänster samt internationella tjänster)
 - e) Utveckling av personalen
4. Högskolepersonalens, de studerandes och externa intressentgruppers deltagande i kvalitetssäkringen
5. Kvalitetssäkringssystemets anknytning till ledningen och styrningen av verksamheten
6. Ändamålsenligheten och tillgängligheten av den information som kvalitetssäkringssystemet har producerat inom högskolan
7. Ändamålsenligheten och tillgängligheten av den information som kvalitetssäkringssystemet har producerat ur högskolans externa intressentgruppers synvinkel

⁸ Med examensinriktad utbildning avses utbildning som leder till examen på första, andra och tredje nivå. Till den första nivån hör lägre högskoleexamina och yrkeshögskoleexamina, till den andra högre högskoleexamina samt högre yrkeshögskoleexamina. Till den tredje nivåns examina inom forskningsutbildningen hör som påbyggnadsexamina avlagda licentiatexamina och doktorsexamina.

⁹ Det samhälleliga inflytandet och regionutvecklingsarbetet omfattar här även kompletterande utbildning (inkl. specialiseringsstudier) samt öppen universitets- och yrkeshögskoleundervisning.

8. Funktionsdugligheten och effektiviteten för kvalitetssäkringens förfaringsätt och strukturer då det gäller utvecklingen av verksamheten
9. Utnyttjandet av den information som kvalitetssäkringssystemet har producerat som redskap för kvalitetsstyrningen och utvecklingen av utbildningen och den övriga verksamheten
10. Uppföljning, utvärdering och fortgående utveckling av kvalitetssäkringssystemets verksamhet.

Kriterier

Vid auditeringen av kvalitetssäkringssystemet används en uppsättning kriterier som är uppdelade i fyra olika utvecklingsskeden. Kriterieuppsättningen innehåller följande kvalitetssäkringskaraktäriseringar av samtliga objekt för auditeringen: bristfälliga, inledande, under utveckling och inarbetade (se kriterieuppsättningen i bilaga 2).

3 Auditeringsprocessen

Auditeringsprocessen i den enskilda högskolan innehåller följande skeden:

1. högskolans anmälan till auditeringen
2. auditeringsavtalet mellan högskolan och RUH
3. insamlingen av högskolans producerade auditeringsmaterial
4. förberedande möte inför auditeringsbesöket
5. auditeringsgruppens besök på högskolan
6. auditeringsrapporten
7. offentliggörande av resultaten och feedbackdiskussion.

Auditeringsprocessens olika skeden och tidtabell beskrivs i bilaga 4.

3.1 Högskolans anmälan till auditering

Rådet för utvärdering av högskolorna genomför årligen 4–8 auditeringar utgående från högskolornas anmälningar och inom ramen för resurserna. Målsättningen är att tillsammans med högskolorna skapa en helhetstidtabell för auditeringarna, vilken alla parter får information om i god tid före den egna auditeringen.

3.2 Auditeringsavtal

Rådet för utvärdering av högskolorna ingår tillsammans med högskolan ett avtal om auditeringen av kvalitetssäkringssystemet. Avtalet omfattar följande:

- genomförandet av auditeringen
- tidtabellen för auditeringsprocessen
- andelen inhemska / internationella medlemmar i auditeringsgruppen och språk som används vid auditeringen
- auditeringsbesökets längd (2–3 dagar beroende på högskolans storlek)
- fördelningen av auditeringskostnaderna
- samtycke till en eventuell ny auditering.

3.3 Insamling av auditeringsmaterial

Högskolan som deltar i auditeringsprocessen sammanställer auditeringsmaterial om sitt kvalitetssäkringssystem i syfte att erbjuda auditeringsgruppen tillräckligt med information och prov på kvalitetssäkringens omfattning, funktionsduglighet, effektivitet samt öppenhet och kommunikativitet vid utvärderingen av kvalitetssäkringssystemet och de grundläggande uppgifterna. Högskolan skall sammanställa auditeringsmaterialet på sådant sätt, att utvärderarna med dess hjälp har möjlighet att få en bild av högskolans organisation, kvalitetssäkringssystem, dess förhållande till styrsystemet för verksamheten samt prov på att kvalitetssäkringssystemet fungerar.

Auditeringsmaterialet bör innehålla följande dokument:

- auditeringens basmaterial och
- de av högskolan valda bevisen och proven på att kvalitetssäkringssystemet fungerar.

Auditeringsspråket följer auditeringsprojektets språk. De svenskspråkiga högskolorna sänder materialet på svenska. De högstskolor med vilka man har kommit överens om en internationell auditering sänder materialet på engelska.

Auditeringsmaterialet samlas i huvudsak in från existerande material. Högskolan kan organisera samlandet av auditeringsmaterialet på det sätt den önskar. Syftet med den beredande processen för auditeringsmaterialet är att stöda högskolorna vid kvalitetsstyrningen och utvecklingen.

1. Auditeringens basmaterial

- en bild eller kort beskrivning av högskolans organisation samt antalet studerande och personalstyrka (en sida)
- en bild eller sammanfattad verbal beskrivning av kvalitetssäkringssystemet (max 3 sidor)
- högskolans gemensamma kvalitetshandbok eller annat kvalitetsdokument i sin helhet
- en beskrivning av kvalitetssäkringssystemets utvecklingshistoria (en sida)
- en bild eller kort beskrivning av kvalitetssystemets anknytning till systemet för styrning av verksamheten (en sida)
- högskolans SWOT-analys av kvalitetssäkringssystemets starka sidor, svagheter, möjligheter och risker (en sida)
- högskolans sammanfattning av de centrala utvecklingsobjekt och planerade åtgärder som kvalitetssäkringssystemet anvisat (en sida)

2. De av högskolan valda bevisen och proven på att kvalitetssäkringssystemet fungerar

Högskolan skall inkludera bevis och prov på att kvalitetssäkringssystemet fungerar på ett sådant sätt, att det finns bevis eller prov på vart och ett av de 10 auditeringsobjekten¹⁰. Det bör framgå av materialet vilket bevis som hör till vilket auditeringsobjekt.

Bevisen och proven kan vara

- bevis på utvärderings- och feedbackförfaranden eller mätningar, med vilka högskolan följer upp kvaliteten på den examensinriktade utbildningen samt övrig verksamhet
- bevis på utvärderingarnas eller mätningarnas resultat och på vilket sätt de utnyttjas i utvecklingen av verksamheten
- bevis på utvecklingen av kvalitetssäkringssystemet och information om resultaten inom högskolan och till högskolans utomstående intressentgrupper
- bevis på kvalitetssäkringssystemets effektivitet vid utvecklingen av utbildningen och den övriga verksamheten.

Högskolan skall leverera auditeringsmaterialet i tio (10) exemplar till Rådet för utvärdering av högskolorna ca fyra veckor före auditeringsbesöket.

Utöver detta material har auditeringsgruppen möjlighet att före auditeringsbesöket be högskolan om sådant tilläggsmaterial som den anser nödvändigt.

Högskolan ombeds även att för auditeringsgruppens medlemmar ordna möjlighet att bekanta sig med det elektroniska material som är relevant för kvalitetssäkringen.

3.4 Möte för beredning av auditeringsbesök

Ungefär tre veckor före auditeringsbesöket besöks högskolan av auditeringsgruppens ordförande och projektplaneraren för Rådet för utvärdering av högskolorna, som fungerar som koordinator för auditeringen. Avsikten med besöket är att ordna ett tillfälle för information och diskussion öppet för högskolans personal och studerande, där det är möjligt att diskutera auditeringens målsättning, objekt och kriterier samt genomförande.

¹⁰ Objekten för auditeringen är nämnda tidigare i kapitel 2.3 på sidorna 14–15.

3.5 Auditeringsbesöket

Målet för auditeringsbesöket är att fastställa och komplettera den bild man fått utgående från materialet för auditeringen av högskolans kvalitetssäkringssystem. Man strävar efter att göra auditeringsbesöket till ett tillfälle för en växelverkan som stöder utvecklingen av högskolans kvalitetssäkring. Auditeringsbesöket räcker ca 2–3 dagar. Under den första dagen intervjuas representanter för högskolans ledning, undervisningen och andra personalgrupper, studerandena och intressentgrupperna. Under den första dagen fokuserar man på kvalitetssäkringssystemet i dess helhet.

Under den andra dagen fokuserar man på kvalitetssäkring av den examensinriktade utbildningen och annan verksamhet i högskolans olika enheter. Auditeringsgruppen kan göra auditeringsbesök fakultets- eller enhetsvis, varvid man visavi enhetens grundläggande uppgifter konstaterar kvalitetssäkringens omfattning, funktion, effektivitet samt öppenhet och kommunikativitet i praktiken. Auditeringsgruppen väljer i regel besöksobjekten utgående från auditeringsmaterialet. Auditeringsgruppen kan även ordna gemensamma diskussionstillfällen för personalgrupper om centrala teman som gäller kvalitetssäkringen av de grundläggande uppgifterna.

Vid behov kan auditeringen anordnas som ett tre dagars besök. Auditeringsbesöket avslutas med att gruppen träffar ledningen för högskolan.

Under auditeringsbesöket bekantar sig auditeringsgruppen vid sidan om intervjuerna med det material som anknyter till kvalitetssäkringssystemet.

I bilaga 5 finns stommen till ett program för ett auditeringsbesök, som kan ändras efter behov.

3.6 Auditeringsgruppen

3.6.1 Auditeringsgruppens sammansättning och kriterierna för gruppdeltagarna

Rådet för utvärdering av högskolorna utser auditeringsgruppen. Till auditeringsgruppen utses fem medlemmar, av vilka tre representerar högskolorna, en studerandena och en arbetslivet utanför högskolorna. Auditeringsgrupperna utses så, att i dem representeras båda högskolesektorerna och högskolornas olika personalgrupper (ledning och administration, undervisnings- och forskningsarbete samt stödtjänster).

Utvärderarna bör uppfylla följande kriterier:

1. god kännedom om högskolefältet
2. erfarenhet av utvärdering/auditering
3. kännedom om kvalitets-/kvalitetssäkringssystem
4. deltagande i RUH:s auditeringsutbildning.

Innan auditeringsgruppen utses har högskolorna möjlighet att kommentera auditeringsgruppens sammansättning.

Högskolorna har möjlighet att för auditeringen välja en nationell eller en internationell auditeringsgrupp. De utländska utvärderarnas roll och antal kan fastställas i varje enskilt fall i samband med respektive auditering.

3.6.2 Jäv för utvärderare vid auditeringen

En person är jävig att verka som medlem i auditeringsgruppen i fall han/hon är part i auditeringsprocessen eller att förtroendet för hans/hennes neutralitet i förhållande till den i auditeringen deltagande högskolan riskeras. Dyliga situationer kan uppstå då personen är anställd vid högskolan som auditeras eller har fungerat som förtroendevald vid högskolans beslutsfattande organ. Utvärderaren skall själv meddela Rådet för utvärdering av högskolorna om eventuella aspekter vilka kan påverka grunden för jäv.

3.6.3 Rekryteringen av utvärderare

Rådet för utvärdering av högskolorna rekryterar i regel auditeringsgruppens medlemmar bland experter som högskolorna och studentorganisationerna föreslagit. Utöver dem kan den expertisdatabas som upprätthålls av Rådet för utvärdering av högskolorna utnyttjas vid rekryteringen av utvärderare. I databasen finns upptagna de personer jämte deras expertisområden som har deltagit i utvärderingsprojekt genomförda av Rådet för utvärdering av högskolorna. Rekryteringen förutsätter deltagande i den orienteringsutbildning som nämns senare och som Rådet för utvärdering av högskolorna ordnar, ifall inte Rådet för utvärdering av högskolorna i ett enskilt fall beslutar något annat.

Målet är att varje utvärderare deltar i åtminstone två auditeringsprojekt.

3.6.4 Orientering och utbildning av utvärderare

För utvärderarna ordnas auditeringsutbildning, i vilken utvärderarna orienteras i bl.a. målsättningen för auditeringsprocessen, dess skeden, auditeringsgruppens ansvar och förfaranden som används vid auditeringen samt i internationella och inhemska kvalitetsutvärderingssituationer. I utbildningen kan samtidigt delta 10–20 utvärderare. Utbildningen räcker 1,5 arbetsdagar.

Utbildningen behandlar bl.a. följande frågor:

- situationen inom högskolesystemet och högskolepolitiken
- situationen inom den internationella kvalitetssäkringen
- målsättningen, förfarandena och kriterierna för auditeringen
- utvärderingens etiska och samhällseliga dimensioner
- auditeringsgruppens orförandes och medlemmars roll

- genomförandet av auditeringsbesöket
- auditeringstekniker och auditeringsfrågor
- analysering av auditeringsmaterialet och skrivandet av utvärderingen.

Före auditeringsbesöket ordnar auditeringsgruppen åtminstone ett förberedande möte, på vilket man behandlar det auditeringsavtal man ingått med högskolan och det auditeringsmaterial som man har fått av högskolan samt beslutar om arbetsfördelningen inom gruppen med tanke på auditeringsbesöket och rapporten.

3.6.5 Verksamhetsprinciper och etiska direktiv för utvärderarna

Auditeringsgruppen skall iaktta följande utvärderingsetiska direktiv vid auditeringen:

1. Auditeringen bör vara planerlig och grunda sig på transparenta och förståeliga förfaranden.
2. Utvärderarna skall äga auditerings-/utvärderingsförmåga och de bör vara beredda att utveckla den.
3. Utvärderarna skall fungera opartiskt och objektivt i förhållande till högskolan som är föremål för auditeringen.
4. Auditeringen skall utgå från det material som samlats in vid auditeringsprocessen och auditeringsbesöket.
5. Utvärderarna skall vara medvetna om sina kopplingar till olika nätverk av värden och intressen.

3.6.6 Utvärderarnas arvoden

Utvärderarnas arvoden följer de arvodegrunder som Rådet för utvärdering av högskolorna har fastställt.

3.7 Auditeringsrapporten

Auditeringsgruppen utarbetar en rapport utgående från den analys av materialet som samlats in under auditeringsprocessen. Rapporterna följer som regel en enhetlig struktur, till vilken hör

- en beskrivning av auditeringsprocessen
- en beskrivning av högskolan som utvärderas och dess kvalitetssäkringssystem
- auditeringsresultaten enligt objekt för auditeringen
- kvalitetssäkringssystemets starka sidor och god praxis
- utvecklingsrekommendationer
- auditeringsgruppens helhetsbedömning av kvalitetssäkringssystemet.

Dessutom finns i slutet av auditeringsrapporten beslutet om huruvida Rådet för utvärdering av högskolorna har godkänt högskolan vid auditeringen eller om kvalitetssäkringssystemet förutsätter en ny auditering.

Auditeringsrapporten publiceras på samma språk, på vilket auditeringen har genomförts. Auditeringsrapporten omfattar ca 50 sidor.

3.8 Offentliggörande av resultaten och feedbackdiskussion

Högskolornas auditeringsrapporter är offentliga. Rapporterna publiceras i Rådets för utvärdering av högskolorna publikationsserie. Utöver det kan Rådet för utvärdering av högskolorna publicera engelska eller finska sammandragsrapporter, i vilka auditeringen sammanfattas och analyseras.

Auditeringens resultat publiceras vid seminarier som ordnas av Rådet för utvärdering av högskolorna tillsammans med den högskola som deltagit i auditeringen. I samband med detta har högskolans personal och de studerande möjlighet att diskutera om auditeringens resultat och slutledningar med representanter för auditeringsgruppen.

4 Konklusioner och följder av auditeringen

Auditeringsgruppen bedömer på grundval av de i förväg meddelade auditeringsgrunderna och auditeringskriterierna kvalitetssäkringssystemets ändamålsenlighet och funktionsduglighet och meddelar rekommendationer för utveckling av kvalitetssäkringen samt lyfter fram god praxis vid kvalitetssäkringen. Dessutom framlägger auditeringsgruppen i sin rapport till RUH som en konklusion av auditeringen ett förslag om huruvida :

1. Högskolan blir godkänd vid auditeringen.
2. Betydande brister i förhållande till auditeringskriterierna förekommer i högskolans kvalitetssäkringssystem eller i kvalitetssäkringen av de grundläggande uppgifterna och att man av högskolan därför förutsätter åtgärder för utveckling av högskolans kvalitetssäkringssystem och förnyad auditering. I dylika fall nämns de nödvändiga utvecklingsåtgärderna i auditeringsrapporten.

Rådet för utvärdering av högskolorna fattar utgående från auditeringsgruppens framställning beslut om auditeringen av högskolans kvalitetssäkringssystem skall godkännas eller om behovet av förnyad auditering. En högskola som på godkänt sätt uppfyller kriterierna tilldelas ett auditeringsintyg av Rådet för utvärdering av högskolorna, vilket innehåller rådets beslut om att högskolans kvalitetssäkringssystem är nationellt utvärderat. Rådet för utvärdering av högskolorna upprätthåller på sina webbsidor ett register över både de högskolor som anmält sig till och de som blivit godkända vid auditeringen.

Enligt den normala tidtabellen skall högskolans kvalitetssäkringssystem utvärderas på nytt med sex års intervaller.

Om auditeringsgruppen beslutar att föreslå en förnyad auditering erbjuds högskolan möjlighet att föra konsulterande förhandlingar med Rådet för utvärdering av högskolorna och auditeringsgruppen. Därvid diskuteras innehållet i rekommendationerna för utvecklingen och deras tidsmässiga prioriteringar. En förnyad auditering genomförs högst efter två år efter den egentliga auditeringen och den inriktas särskilt på de angivna utvecklingsrekommendationerna.

5 Utveckling av auditeringsmodellen

Auditeringens pilotskede, i vilket yrkeshögskolorna Kymenlaakson ammattikorkeakoulu och Pirkanmaan ammattikorkeakoulu deltog, genomfördes våren 2005. Feedbacken från pilotskedet har utnyttjats i utvecklingen av auditeringsmodellen och auditeringshandboken. Denna handbok är i kraft till slutet av år 2007 om inte rådet för utvärdering av högskolorna beslutar något annat.

Auditeringsmodellens utvecklingsskede sträcker sig ända till år 2007. Av varje utvärderare som deltar i auditeringarna 2005–2007 och av högskolorna samlas feedback om auditeringsförfarandena och kriterierna. Utvärderingsrådet diskuterar auditeringsmodellen även med internationella samarbetspartners. Denna feedback utnyttjas år 2007, när slutsatserna om utvecklingen av auditeringsmodellen dras.

BILAGA 1: Högskolornas kvalitetssäkring i Finland

Enligt arbetsgruppens för kvalitetssäkring¹ framställan består den finländska nationella kvalitetssäkringen av högskoleutbildningen av tre delar, vilka är den nationella styrningen av högskolepolitiken, högskolornas egen kvalitetssäkring samt den nationella utvärderingsverksamheten. Vid sidan om dessa tre nationella element för kvalitetssäkring inverkar i allt högre grad de ökande behoven av att redovisa för kvaliteten samt de internationella linjedragningarna.

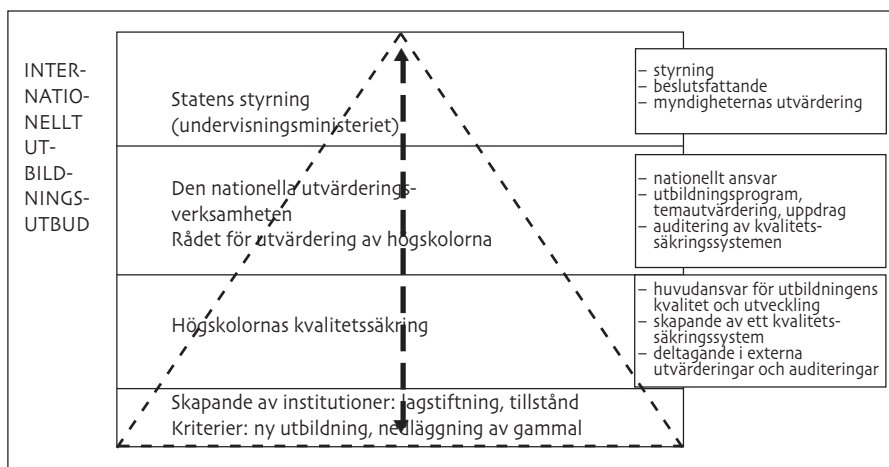

Bild 1. Högskoleutbildningens nationella kvalitetssäkringssystem

1. Nationell högskolepolitisk styrning

Undervisningsministeriet svarar inför statsrådet för beredningen av ärenden som hör till den nationella utbildningspolitiken, och för en korrekt förvaltning samt styrning. Statens styrning inom högskolesektorn grundar sig på lagstiftningen om högskoleutbildning, dvs. universitetslagen och yrkeshögskolelagen samt de förordningar som grundar sig på dessa.

Med tanke på styrningssystemet och högskolornas ställning är det väsentliga, att Finlands högskolor är grundade genom den offentliga maktens beslut på enhetliga grunder: universiteten med stöd av lagstiftningen och yrkeshögskolorna med tillstånd av statsrådet. För att tillstånd ska beviljas har av yrkeshögskolorna förutsatts att 14 lagstadgade kriterier uppfylls. De under åren 1997–1999 genomförda tillståndsutvärderingarna kan tolkas representera den under de senaste åren allt vanligare ackrediteringen av högskolorna i Europa.

¹ UVM 2004. Kvalitetssäkring av högskoleutbildningen. Undervisningsministeriets arbetsgrupps promemorior och undersökningar 2004:6. Helsingfors: Yliopistopaino. [Rapporten finns på finska på adressen www.minedu.fi/julkaisut/koulutus/2004/tro6/tro6.pdf]

Staten svarar för högskolornas basfinansiering. Samtliga universitet upprätthålls av staten. Yrkeshögskolorna upprätthålls av kommuner, samkommuner samt stiftelser, men även deras finansiering sköts till en stor del av staten, och yrkeshögskolornas utbildningspolitiska styrning sker i huvudsak enligt ministeriets riktlinjer.

Den högskolepolitik som genomförs i Finland grundar sig på regeringsprogrammet samt den utvecklingsplan för utbildning och forskning som preciserar detta. Statsrådet godkänner utvecklingsplanen med fyra års mellanrum. I praktiken förverkligas undervisningsministeriets nationella styrning genom de treåriga mål- och resultatavtal mellan ministeriet och respektive högskola och förhandlingarna i anknytning till dem. I de skriftliga avtal som gäller yrkeshögskolornas målstyrningsprocess och universitetens resultatstyrningsprocess, kommer man överens om de kommande årens viktigaste resultatmålsättning och riktlinjerna för utvecklingen av verksamheten. Avtalen preciseras beträffande resurserna och antalet nybörjarplatser årligen. Universitetssektorns KOTA- och yrkeshögskolesektorns AMKOTA-databas utgör en central del av uppföljningen av resultatstyrningssystemet.

Om nya utbildningspolitiska öppningar bestämmer undervisningsministeriet på initiativ av högskolorna eller på grundval av andra samhällseligt beaktansvärda initiativ. Nya utbildningsområden vid universiteten inrättas genom förordning av statsrådet. Ministeriet beslutar även om yrkeshögskolornas utbildningsprogram och ändringar i tillstånden, då ärendet gäller undervisningsspråk och ort. Om övriga tillstånd bestämmer statsrådet. Arbetsgruppen för kvalitetssäkring (UVM 2004:6, 43–45) förordade, att undervisningsministeriet utarbetar kriterierna och utvärderingsförfarandena för att inleda ny utbildning, nedlägga och i särfall utvärdera en redan existerande utbildning.

Styrsystemet mellan undervisningsministeriet och högskolorna och inom yrkeshögskolesektorn även upprätthållarna har blivit en process som pågår hela året. Tyngdpunkten i processen är förutom den kvantitativa målsättningen, i allt tilltagande grad även den kvalitativa och strategiska målsättningen. Högskolornas gemensamma mål är ur ministeriets synvinkel centrala metoder för att genomföra den nationella politiken, medan man med de högskolespecifika målsättningarna stöder högskolornas egna strategiska mål i deras specifika situation samt högskolornas profilering.

2. Den nationella utvärderingsverksamheten

Högskolornas externa utvärdering hör i Finland i regel till Rådet för utvärdering av högskolorna (RUH), vars verksamhet grundar sig på lagstiftning. Enligt förordningen (F 1320/1995 och F 465/1998) om RUH har rådet i uppgift att bistå högskolorna och undervisningsministeriet i ärenden som gäller utvärderingarna. Detta fastställer klart RUH:s ställning som nationell aktör inom kvalitetssäkringen, eftersom RUH har utnämnts till ansvarig för högskolornas externa utvärderingsverksamhet. Om högskolorna vill kan de även delta i på annat håll ordnade utvärderingar. Utvärderingen av vetenskapspolitiken och den vetenskapliga forskningen hör till Finlands Akademi, som även är en betydande finansiär för forskningen. Akademiens uppgift är att höja kvaliteten på och uppskattningen av den finländska grundforskningen med en forskningsfinansiering som grundar sig på konkurrens. Rådet för utvärdering av högskolorna är ett obundet sakkunnigorgan, vilket innebär, att det inte är

bundet vid högskolorna då det gäller beslutsfattandet om utvärderingarna eller vid sina utvärderingar och inte heller vid undervisningsministeriet, som finansierar dess verksamhet. RUH fastställer i början av varje fyraåriga verksamhetsperiod objekten för utvärderingen, utvärderingens målsättning och metoderna för utvärderingen. Vid linjedragningen för sin verksamhet beaktar rådet givetvis även de allmänna samhälleliga samt internationella utvecklingsbehoven.

Rådet för utvärdering av högskolorna har i sin verksamhet fokuserat på principer för utveckling av utvärderingen. Med en utvecklande utvärdering avses, att Rådet för utvärdering producerar sådan information om högskoleutbildningen och dess kvalitet som högskolorna kan utnyttja när de utvecklar sin verksamhet. Utöver högskolorna använder även undervisningsministeriet denna utvärderingsinformation bl.a. vid högskolornas mål- och resultatstyrning samt vid det högskolepolitiska beslutsfattandet.

De utvärderingsprojekt vilka RUH genomfört kan delas in i fyra grupper: 1) högskolespecifika utvärderingar, 2) utvärdering enligt utbildningsområde, 3) högskolepolitiska och andra temautvärderingar och 4) ackreditering av högskolornas specialiseringsstudier. Dessutom har Rådet för utvärdering tillsammans med undervisningsministeriet utgående från det avtalade uppdraget genomfört utvärderingar av kvalitetsenheter och spetsenheter samt utvärderingar såsom avgiftsbelagda tjänster.

Från och med början av 2004 ligger tyngdpunkten i RUH:s verksamhet på auditeringen av högskolornas kvalitetssäkringssystem. Detta innebär att auditeringarna ersätter de tidigare högskolespecifika utvärderingarna.

3. Högskolornas ansvar

Utgående från lagstiftningen har alla högskolor självstyrelse och uppgifter i enlighet med det samt ansvar för ordnandet av utbildningen och för utbildningens kvalitet. Enligt 4 § i universitetslagen (L 645/97) skall universiteten ordna sin verksamhet så att hög internationell kvalitet nås inom forskning, utbildning och undervisning med iakttagande av etiska principer och god vetenskaplig sed. Enligt femte paragrafen skall universiteten utvärdera sin utbildning, sin forskning samt sin konstnärliga verksamhet och bedöma hur verkningsfulla dessa är. De skall också delta i extern utvärdering av verksamheten och offentliggöra resultaten av den utvärdering som de ordnat. På motsvarande sätt konstateras i 9 § i yrkeshögskolelagen (L 351/03) att yrkeshögskolan har till uppgift att svara för kvaliteten och den fortgående utvecklingen av den utbildning och övriga verksamhet som yrkeshögskolan ordnar och regelbundet delta i extern utvärdering av kvaliteten.

I Finland har man utgått ifrån att varje universitet och yrkeshögskola kan bygga upp det kvalitetssäkringssystem som lämpar sig bäst för de egna behoven. Sålunda är det högskolan som fattar beslut om särskilda mål för kvalitetssäkringen, de använda metoderna och utvecklingen av dem. När det gäller utbildningens kvalitet är det viktigt, att man vid högskolorna fastställer målsättningen för arbetet med kvaliteten, metoderna och processerna, med vilka man försöker nå målen och mekanismerna med vilka kvaliteten säkerställs. Detta förutsätter omfattande diskussioner och att förståelse för den gemensamma utbildningens kvalitet skapas vid respektive högskola.

BILAGA 2: Auditeringskriterier

Kriterierna används som riktgivande redskap vid utvärderingen av utvecklingskedena för högskolornas kvalitetssäkringssystem.

OBJEKT	BRISTFÄLLIGA	KRITERIER		INLEDANDE	UNDER UTVECKLING	INARBETADE
1. Kvalitetssäkringssystemets målsättning, helhetsstruktur och delområdenas inbördes samband.	Kvalitetssäkringsförfaranden ingår inte i högskolans verksamhet.			I en del av funktionerna vid högskolan ingår kvalitets-säkringsförfaranden, men de bidrar ingen systematisk struktur, utan är separata i förhållande till varandra.	Kvalitetssäkringen omfattar en stor del av högskolans verksamheter och kvalitets-säkringsförfarandena bidrar en rätt välfungerande systematisk struktur.	Kvalitetssäkringssystemet omfattar samtliga eller nästan samtliga högskolefunktioner och de förfaranden och processer som hör till systemet bildar en dynamisk helhet.
2. Till kvalitetssäkringssystemet anknuten dokumentation, i vilken ingår fastställandet av kvalitetetspolicy, funktioner, aktörer och ansvar.	Kvalitetspolicyn, aktörer och ansvar, vilka ingår i kvalitetssäkrings-systemet, är inte fastställda och heller inte dokumenterade.			Fastställandet och dokumentationen av det ansvar och de verksamheter, som ingår i kvalitetssäkringssystemet är bristfälligt och kvalitetssäkrings-verksamheten har inte heller organiserats tillräckligt.	Funktioner, aktörer och ansvar är redigt, förståeligt och konkret fastställda och dokumenterade. Dokumenten är lättillgängliga för alla. Organisationen fungerar för alla. Organisationen fungerar.	Därtill framkommer att funktionerna och arbetsfördelningen även i praktiken följer dokumentationen och organisationen är mycket välfungerande och effektiviserar kvalitetssäkringen.
3. Kvalitetssäkringens omfattning när det gäller de grundläggande uppgifterna samt stöd- och servicefunktioner.	Det saknas kvalitetssäkring av funktioner och processer för de grundläggande uppgifterna.			Systemet omfattar enskilda funktioner och processer i huvudsak för den examensinriktade utbildningen.	Systemet omfattar många funktioner och processer för kvalitetssäkring av de grundläggande uppgifterna.	Systemet omfattar i regel högskolans samtliga grundläggande uppgifter.
3 a) Examensinriktad utbildning	Den examensinriktade utbildningen saknar kvalitetssäkring.			Kvalitetssäkringen omfattar några enskilda delområden när det gäller planering, genomförande och utvärdering av den examensinriktade utbildningen.	Kvalitetssäkringen omfattar många delområden när det gäller planering, genomförande och utvärdering av den examensinriktade utbildningen.	Kvalitetssäkringen omfattar alla centrala delområden för planering, genomförande och utvärdering av den examensinriktade utbildningen.
3 b) Forskning / Forsknings- och utvecklingsarbete	Forskningen/Forsknings- och utvecklingsarbetet saknar kvalitetssäkring.			Kvalitetssäkringen omfattar några enskilda delområden av forskningen/forsknings- och utvecklingsarbetet.	Kvalitetssäkringen omfattar många delområden av forskningen/forsknings- och utvecklingsarbetet.	Kvalitetssäkringen omfattar samtliga centrala områden av forskningen/forsknings- och utvecklingsarbetet.
3 c) Samhällelig växelverkan, regional påverkan och regionutvecklingsarbete	Kvalitetssäkring saknas inom delområden av samhällelig växelverkan, regional påverkan och regionutvecklingsarbete.			Kvalitetssäkringen omfattar några enskilda delområden av samhällelig växelverkan, regional påverkan och regionutvecklingsarbete.	Kvalitetssäkringen omfattar många delområden av samhällelig växelverkan, regional påverkan och regionutvecklingsarbete.	Kvalitetssäkringen omfattar samtliga centrala delområden av samhällelig växelverkan, regional påverkan och regionutvecklingsarbete.

OBJEKT	BRISTFÄLLIGA	INLEDANDE	KRITERIER	UNDER UTVECKLING	INARBETADE
3 d) Stöd- och servicefunktioner (bl.a. biblioteks- och informationstjänster, karriär- och rekryterings- tjänster samt internationella tjänster)	Stöd- och servicefunktionerna saknar kvalitetssäkring.	Kvalitetssäkringen omfattar några enskilda delområden av stöd- och servicefunktionerna.	Kvalitetssäkringen omfattar några delområden av stöd- och servicefunktionerna.	Kvalitetssäkringen omfattar många delområden av stöd- och servicefunktionerna.	Kvalitetssäkringen omfattar samtliga centrala delområden av stöd- och servicefunktionerna.
3 e) Utveckling av personalen	I kvalitetssäkringssystemet ingår inte personalutveckling.	Kvalitetssäkringen omfattar några enskilda delområden av personalutveckling.	Kvalitetssäkringen omfattar många delområden av personalutveckling.	Kvalitetssäkringen omfattar samtliga centrala delområden av personalutveckling.	Kvalitetssäkringen omfattar samtliga centrala delområden av personalutveckling.
4. Högskolepersonalens, de studerandes och externa intressentgrupperns deltagande i kvalitetssäkringen.	Högskolepersonalen, studerandena och de externa intressentgrupperna deltar inte i kvalitets- säkringen.	Någon av följande grupper står utanför kvalitetssäkrings- verksamheten: – studerande – lärare – representanter för stödtjänsterna – forskare – administration – ledningen – externa intressentgrupper.	De tidigare nämnda personal- grupperna och studerandena är aktivt med i systemet. Även de externa intressentgrupperna spelar en roll i kvalitetssäkrings- systemets verksamhet.	De externa intressentgrupperna har på ett meningsfullt sätt inkluderats som aktörer i ut- värderingen. Därtill framkommer att olika personalgrupper är mycket engagerade och aktiva i kvalitetssäkringsverksamheten. Deltagandet understöds med gemensamma värderingar och högskolekultur som grundar sig på förtroende och jämlikhet.	De externa intressentgrupperna har på ett meningsfullt sätt inkluderats som aktörer i ut- värderingen. Därtill framkommer att olika personalgrupper är mycket engagerade och aktiva i kvalitetssäkringsverksamheten. Deltagandet understöds med gemensamma värderingar och högskolekultur som grundar sig på förtroende och jämlikhet.
5. Kvalitetssäkringssystemets anknytning till ledningen och styrningen av verksamheten.	Kvalitetssäkringen har inte kopplats till ledningen och verksamhetsstyrningen.	Kvalitetssäkringen består av högskolans från annan verk- samhet avskilda förfaranden och processer. Kvalitets- säkringssystemets samband utvecklingen är svag.	Systemet är kopplat till hög- skolans verksamhet och verk- samhetsstyrning. Den informa- tion som kvalitetssäkrings- systemet har producerat ut- nyttjas vid utvecklingen. Sam- bandet med styrningen av verksamheten, uppföljningen av resultaten och utvecklingen är transparent.	Kvalitetssäkringen är en natur- lig del av högskolans verksam- het och verksamhetsstyrning. Högskolans ledning är bunden till systemet och bär ansvar för det. Utnyttjandet av informationen är systematiskt och det finns tydliga och fortlöpande bevis på att den används främst i hög- skolans verksamhetsstyrning, uppföljningen av resultaten och utvecklingen av den. Högskolan kan med hjälp av den information som kvalitetssäkringssystemet producerar bilda sig en helhetsbild av utbildningens och den övriga verksamhetens kvalitet.	Kvalitetssäkringen är en natur- lig del av högskolans verksam- het och verksamhetsstyrning. Högskolans ledning är bunden till systemet och bär ansvar för det. Utnyttjandet av informationen är systematiskt och det finns tydliga och fortlöpande bevis på att den används främst i hög- skolans verksamhetsstyrning, uppföljningen av resultaten och utvecklingen av den. Högskolan kan med hjälp av den information som kvalitetssäkringssystemet producerar bilda sig en helhetsbild av utbildningens och den övriga verksamhetens kvalitet.

OBJEKT	BRISTFÄLLIGA	KRITERIER		INLEDANDE	UNDER UTVECKLING	INARBETADE
6. Ändamålsenligheten och tillgängligheten för den information som kvalitetssäkringssystemet har producerat inom högskolan.	I kvalitetssäkringssystemet har inte högskolans interna aktörer uppmärksamats och informationen förmedlas inte inom högskolan.	Informationen produceras utan planering och den förmedlas slumpmässigt. De interna aktörernas synpunkter har inte beaktats tillräckligt.		Högskolans interna aktörer är medvetna om verksamheten och de centrala resultaten inom kvalitetssäkringen. Systemet producerar relevant information för högskolans funktioner.	Kvalitetssäkringssystemets verksamhet är till sin natur offentlig och öppen. Den interna kommunikationen som gäller högskolans kvalitetssäkring är aktiv och informationen förmedlas planligt och medvetet riktad till olika aktörer. Vid planeringen och vid den fortsgående utvecklingen av kvalitetssäkringssystemet beaktas ändamålsenligheten hos den information som systemet har producerat mycket väl ur högskolans interna aktörers synvinkel.	
7. Ändamålsenligheten och tillgängligheten för den information som kvalitetssäkringssystemet har producerat ur högskolans externa intressentgruppers synvinkel.	Högskolans externa intressentgruppers synpunkter har inte beaktats i kvalitetssäkringssystemet och informationen förmedlas inte till de externa intressentgrupperna.	De externa intressentgruppernas synpunkter har inte beaktats tillräckligt vid planeringen och den fortsgående utvecklingen av kvalitetssäkringen. Förmedlingen av informationen till de externa intressentgrupperna är slumpmässig.		De externa intressentgrupperna är fastställda och deras behov av information har klart beaktats. Verksamheten och de centrala resultaten inom kvalitetssäkringen är tillgängliga för de viktigaste samarbetsparterna och intressentgrupperna.	Den externa kommunikationen som gäller högskolans kvalitetssäkring är aktiv och informationen förmedlas planligt och medvetet riktad till olika aktörer. Vid planeringen av och vid den fortsgående utvecklingen av kvalitetssäkringssystemet beaktas ändamålsenligheten hos den information som systemet har producerat mycket väl ur de externa intressentgruppernas synvinkel. Systemet producerar relevant information även för externa intressentkretsar.	

OBJEKT	KRITERIER		
	BRISTFÄLLIGA	INLEDANDE	INARBETADE
8. Funktionsdugligheten och effektiviteten för kvalitetssäkringens förfaringssätt och strukturer då det gäller utvecklingen av verksamheten.	Med hjälp av förfaringssätten inom kvalitetssäringen kan bristfällig kvalitet inte identifieras.	Kvalitetssäringen syftar till att upprätthålla den uppnådda kvalitetsnivån. Med hjälp av förfaringssätten inom kvalitets- säringen kan bristfällig kvalitet identifieras nöjaktigt.	Särskild uppmärksamhet har fästs vid uppkomsten av nya idéer och de förfaringssätt och strukturer, vilka stöder införandet av dem. Verksamhetskulturen stöder innovativ verksamhet. Den bristfälliga kvaliteten identifieras effektivt.
9. Utnyttjandet av den information som kvalitetssäkringssystemet har producerat som redskap för kvalitetstyrningen och utvecklingen av utbildningen och den övriga verksamheten.	Den information som kvalitetssäkringssystemet har producerat såsom redskap för kvalitetstyrningen och utvecklingen av utbildningen och den övriga verksamheten utnyttjas inte.	Utnyttjandet av informationen är slumpmässigt och/eller insamlad av den är ett självändamål.	Informationen utnyttjas såsom redskap för kvalitetstyrningen och utvecklingen av utbildningen. En stor del av den insamlade feedbacken utnyttjas.
10. Uppföljning, utvärdering och fortgående utveckling av kvalitetssäkringssystemets verksamhet.	Högskolan har ingen uppfattning om hur systemet fungerar. Man följer inte med hur systemet fungerar och utvecklar inte heller systemet.	Högskolan har en svag helhetsuppfattning om hur systemet fungerar. Dess funktion följs endast vagt upp och utvecklingen av systemet saknar planlighet.	Utnyttjandet av informationen är systematiskt och det finns tydligt och fortgående belegg för att informationen används framgångsrikt vid utvecklingen av utbildningen och den övriga verksamheten.
		Högskolan följer med systemets funktionalitet och är medveten om de väsentligaste verkningarna och följderna av systemet. Utvecklingen av systemet är planlig och dokumenterad och högskolan kan tydligt påvisa utvecklingsriktning och de praktiska följderna.	Högskolan följer med systemets funktionalitet och är i stor utsträckning medveten om de olika verkningarna och följderna av systemet. Utvecklingen av systemet är planlig och dokumenterad och högskolan kan tydligt påvisa utvecklingsriktning och de praktiska följderna.

BILAGA 3:

Begrepp som anknyter till auditeringen

Här definieras Rådets för utvärdering av högskolorna tolkning av de begrepp som förekommer i denna handbok. Definitionerna grundar sig på de allmänt använda och godkända tolkningar som internationella utvärderingsorganisationer använder och som RUH har anpassat till den finländska högskole- och utvärderingskulturen. Detta val innebär att RUH inte är bundet vid någon enskild utvärderingsmodell (t.ex. ISO, EFQM eller BSC) vid auditeringen.

Ackreditering

Ordet ackreditering (lat. ad + credere) betyder förtroendeingivande och trovärdig presentation och offentligt erkännande av förtjänster i förhållande till externt fastställda kriterier. Med ackreditering avses vanligen antingen det till formell maktutövning anknutna officiella godkännandet av högskolor eller program som dessa erbjuder, eller beviljandet av olika slags kvalitetsstämplar till högskolorna eller deras program.

Auditering

Auditeringen är en oberoende extern utvärdering, vid vilken man utreder om kvalitetssäkringssystemet är i enlighet med målsättningen, effektivt och ändamålsenligt. Vid auditeringen tas inte ställning till målsättningen eller verksamhetens resultat i sig, utan i den bedöms de processer som högskolan administrerar och som utvecklar utbildningens och den övriga verksamhetens kvalitet.

Certifiering

Godkännande och garanti för att en viss kvalitativ nivå eller status har uppnåtts. Till certifieringen hör ofta ett intyg (certifikat) på uppnådd status. Intyget kan beviljas av 1) en part (organisationens ledning), 2) en part (kund) och 3) en part (en extern ackrediterad utfärdare av certifikat).

Intressentgrupp

En grupp eller organisation som har intresse i någon särskild fråga. Till högskoleutbildningens intressentgrupper hör högskolornas personal, studerande, studerandes föräldrar och andra skattebetalare, arbetsgivare, regeringen, samhället, fackförningarna och de som utexaminerats från en högskoleutbildning.

Kriterium

Se: utvärderingskriterium

Kvalitet

Kvalitet kan fastställas på många olika sätt, bl.a. med avseende på toppkvalitet, homogen kvalitet, kundkvalitet, kostnadseffektivitet eller utgående från den förändring som verksamheten för med sig. Vid auditeringen av kvalitetssäkringssystemen avses med kvalitet kvalitetssäkringens förfaringssätt, processernas och systemens ändamålsenlighet i förhållande till målsättningen eller syftet (fitness for purpose). Sålunda kan kvalitet vara att uppnå målsättningen och påvisa detta.

Kvalitetskultur

Kvalitetskulturen omfattar både de åtgärder som syftar till att utveckla kvaliteten och en individuell och kollektiv utfästelse att upprätthålla och utveckla kvaliteten.

Kvalitetssäkring

Med högskolornas kvalitetssäkring avses de förfaranden, processer eller system med vilka högskolorna säkerställer och utvecklar kvaliteten inom högskolan, den utbildning som högskolan ordnar och den övriga verksamheten. Med kvalitetsarbete avses ofta samma sak som med kvalitetssäkring, men ibland avses med kvalitetsarbete även utvecklingen av kvalitetssäkringssystemen.

Kvalitetssäkringssystem

Begreppet kvalitetssäkringssystem grundar sig på det engelska begreppet "quality assurance system", som omfattar både kvalitetssäkring och utveckling av kvaliteten. Kvalitetssäkringssystem kan användas i två sammanhang: med begreppet kan avses en enskild högskolas kvalitetssäkringssystem eller ett nationellt kvalitetssäkringssystem för högskoleutbildning. Med en högskolas kvalitetssäkringssystem avses en helhet bestående av organiseringen av kvalitetssäkringen, ansvarsfördelningen, förfarandena, processerna och resurserna. Med ett nationellt kvalitetssäkringssystem avses en helhet som består av högskolornas, Rådets för utvärdering av högskolorna och undervisningsministeriets förfaranden och processer samt lagstiftning som säkerställer högskoleutbildningens kvalitet.

Utvecklande utvärdering

Med utvecklande utvärdering avses sådan utvärdering som har som mål att stöda högskolorna vid utvecklingen av deras verksamhet. Enligt Rådets för utvärdering av högskolorna tolkning är en utvecklande utvärdering en process som utgår från användaren. I processen skräddarsys förfaranden vid utvärderingen enligt utvärderingens målsättning, temat som skall utvärderas och deltagarnas behov.

Utvärdering

Systematisk värdering och framhållning av värdet (eng. evaluation) eller jämförelse med målsättningarna och mätning av en prestation i förhållande till de uppställda kriterierna (eng. assessment, t.ex. quality assessment). Enligt Rådet för utvärdering av högskolorna uppfattas utvärderingen som en process med syfte att lyfta fram utvecklingsbehoven och utvecklingsförslagen.

Utvärderingskriterier

Med hjälp av kriterierna för utvärderingen fastställs de villkor med vilka utbildningens kvalitetsmässiga egenskaper eller kvantitativa nyckeltal särskiljs från varandra. Utvärderingskriterierna kan vara av tröskelvillkorsmodell eller utformas som skalor. Trösklar används vid bedömningen av tillstånd för yrkeshögskolorna och vid ackrediteringen av specialiseringsstudier. Kriterierna i form av skalor används vid auditeringarna och vid valet av kvalitetsenheter i yrkeshögskolornas utbildning. Parallellt med utvärderingskriterier används även begreppet bedömningsgrund.

Utvärderingsmodell (-förfarande)

Med utvärderingen av högskolorna enligt utvärderingsmodell eller utvärderingsförfarande avses det i Europa godkända synsätt som består av fyra delar: 1) en nationell eller annan extern utvärderingsorganisation, 2) självvärdering, 3) inbördes utvärdering med utvärderingsbesök och 4) en offentlig utvärderingsrapport.

Utvärderingstyp

Utvärderingstyperna kan enligt användningsändamål sammanfattas i fyra huvudklasser: 1. utvärdering, 2. ackreditering, 3. auditering och 4. benchmarking. Dessa utvärderingstyper används vid utvärderingar av tre slags objekt, dvs. organisationer, utbildningsprogram och ämnesområden. Ändamålet för användningen av dem kan variera allt från utvecklingen av verksamheten till att påvisa redovisningsskyldighet.

Självvärdering

Utvärdering som fokuserar på enheten eller organisationen eller den egna verksamheten, dess förutsättningar och resultat. Självvärdering är ett sätt att samla information om utvärderingsobjektet och ett redskap för högskolorna vid utvecklingen av sin egen verksamhet. Självvärderingen kan ske på eget initiativ eller förutsättas på externt håll.

SWOT-analys

SWOT-analysen är ett förfarande, vars resultat utnyttjas t.ex. vid utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. I en SWOT-analys antecknas personens starka sidor (strengths), svaga sidor (weaknesses), möjligheter (opportunities) och risker (threats).

BILAGA 4:

Auditeringsprocessens olika skeden och tidtabell

Högskolans anmälan till auditering

- Auditeringarna genomförs enligt anmälningsprincipen. Rådet för utvärdering av högskolorna kommer utgående från anmälningarna överens med högskolorna om tidtabellen för auditeringen.

Utarbetandet av auditeringsavtalet

- När RUH inleder auditeringen ingår den ett avtal med högskolan, vilket gäller sättet att genomföra auditeringen, andelen inhemska/internationella medlemmar i auditeringsgruppen (språk), auditeringsbesökets längd, auditeringsprocessens tidtabell, kostnader och utfästelse att genomföra utvecklingsrekommendationerna och en förnyad auditering.

Utnämning av auditeringsgruppen

- Rådet för utvärdering av högskolorna utnämner en auditeringsgrupp på fem personer för auditeringen av respektive högskola.

Insamlandet av högskolans auditeringsmaterial

- Den högskola som deltar i auditeringsprocessen samlar in auditeringsmaterial från sitt kvalitetssäkringssystem i avsikt att erbjuda auditeringsgruppen tillräcklig grund för information och dokumentation vid utvärderingen av kvalitetssäkringssystemets funktionsduglighet. Auditeringsmaterialet samlas i huvudsak in från existerande material.

Möte för beredning av auditeringsbesök

- Före auditeringsbesöket besöks högskolan av auditeringsgruppens ordförande och Rådets för utvärdering av högskolorna projektplanerare, som fungerar som koordinator för auditeringen. Syftet med besöket är att informera och diskutera med högskolans personal och studerande om genomförandet av auditeringen.

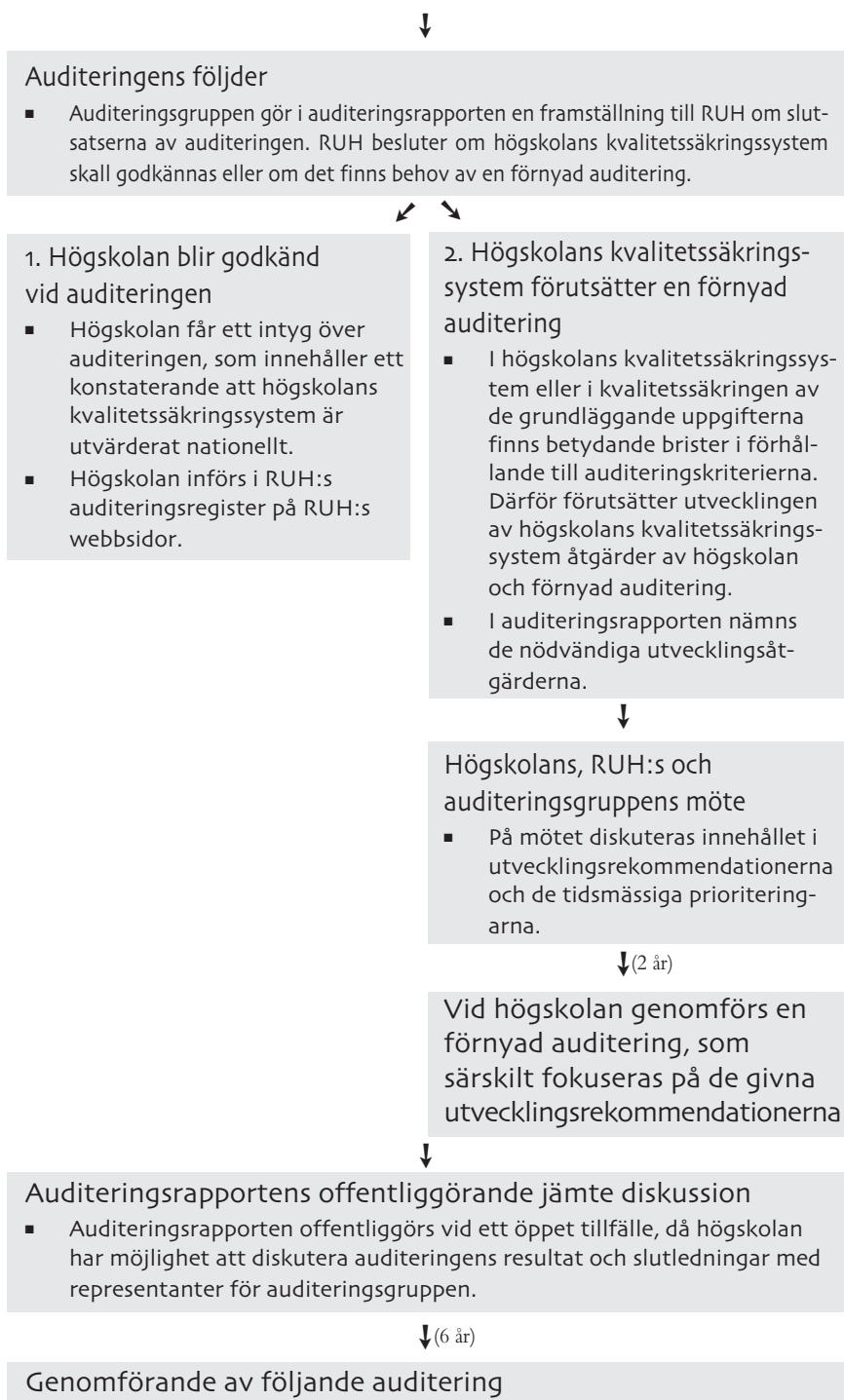
Auditeringsbesöket

- Auditeringsgruppens besök vid högskolan räcker 2–3 dagar. Under besöket intervjuar auditeringsgruppen högskolans olika grupper av aktörer, gör utvärderingsbesök i de olika enheterna samt bekantar sig med materialet från högskolans kvalitetssäkringssystem.

Auditeringsrapporten

- Auditeringsgruppen utarbetar en auditeringsrapport på grundval av material från auditeringsprocessen. Rapporten innehåller resultatet av utvärderingen av kvalitetssäkringssystemet samt rekommendationer för utveckling av kvalitetssäkringen, starka sidor och god praxis.

BILAGA 5:

Exempel på auditeringsbesökets program

Den första besöksdagen

Den första besöksdagen inleds med att auditeringsbesöket öppnas samt intervjuer med högskolans ledning, olika personalgrupper och studerande samt representanter för intressentgrupperna. Högskolans representant presenterar i början av utvärderingsbesöket kort högskolans kvalitetssäkringssystem och de centrala dokument som gäller det.

Tid	Program
9.00–9.30	Auditeringsgruppens eget möte
9.30–9.50	Presentation av kvalitetssäkringssystemet
10.00–11.00	Intervju med högskolans ledning och kvalitets-/utvecklingschef
11.10–12.10	Intervju med dekanus/utbildningsområdenas chefer
12.10–13.00	Lunch
13.00–14.00	Intervju med undervisningspersonalen
14.10–15.10	Intervju med studerandena
15.20–16.20	Intervju med representanter för stöd- och servicefunktionerna
16.30–17.30	Intervju med representanter för högskolornas intressentgrupper
17.30–18.00	Auditeringsgruppens möte

Den andra besöksdagen

På auditeringsgruppens andra besöksdag gör man utvärderingsbesök enligt fakultet/verksamhet, utbildningsprogram/ämne eller enhet samt bekantar sig med material från kvalitetssäkringen. Auditeringsgruppen beslutar om genomförandet av den andra och möjligen den tredje besöksdagen. Auditeringsgruppen väljer utgående från auditeringsmaterialet de enheter som besöks. En del av besöksobjekten kan också väljas ut på plats. Auditeringsgruppen beslutar även vem som blir intervjuad och om intervjuteknikerna.

Auditeringsgruppen kan inför besöket dela upp sig i mindre grupper. Utöver det kan man för olika personalgrupper ordna tillfällen för gemensamma diskussioner. Diskussionsämnena utgår från auditeringsmaterialet.

Tid	Program
8.30–9.30	Tillfälle att bekanta sig med material från kvalitetssäkringen
9.30–12.00	Utvärderingsbesök enligt enhet / Diskussioner om utvalda teman
12.15–13.00	Lunch
13.00–15.30	Utvärderingsbesök enligt enhet / Diskussioner om utvalda teman
16.00–16.30	Auditeringsgruppens möte

Den tredje besöksdagen

Om det är frågan om en stor högskola eller auditeringsuppgiften annars är speciellt omfattande, kan för auditeringsbesöket användas 2,5 eller tre dagar. Under den tredje dagen fortsätter besöken vid enheterna. Som avslutning på auditeringsbesöket intervjuar auditeringsgruppen ledningen på nytt. Dessutom förs en slutplädering, där auditeringsgruppen framlägger en kort sammanfattning av de väsentligaste iakttagelserna under besöket.

Tid	Program
9.00–10.45	Utvärderingsbesök enhetsvis
11.00–12.00	Intervju med ledningen
12.15–13.00	Lunch och auditeringens slutplädering

PUBLIKATIONER AV RÅDET FÖR UTVÄRDERING AV HÖGSKOLORNA

PB 133, 00171 HELSINGFORS • Tel. 09-1607 6913 • Fax 09-1607 6911 • www.kka.fi

- 1:2000** Lehtinen, E., Kess, P., Stähle, P. & Urponen, K.: *Tampereen yliopiston opetuksen arviointi*. Helsinki: Edita.
- 2:2000** Cohen, B., Jung, K. & Valjakka, T.: *From Academy of Fine Arts to University. Same name, wider ambitions*. Helsinki: Edita.
- 3:2000** Goddard, J., Moses, I., Teichler, U., Virtanen, I. & West, P.: *External Engagement and Institutional Adjustment: An Evaluation of the University of Turku*. Helsinki: Edita.
- 4:2000** Almefelt, P., Kekäle, T., Malm, K., Miikkulainen, L. & Pehu-Voima, S.: *Audit of Quality Work. Swedish Polytechnic, Finland*. Helsinki: Edita.
- 5:2000** Harlio, R., Harvey, L., Mansikkamäki, J., Miikkulainen, L. & Pehu-Voima, S.: *Audit of Quality Work. Central Ostrobothnia Polytechnic*. Helsinki: Edita.
- 6:2000** Moitus, S. (toim.): *Yliopistokoulutuksen laatuysiköt 2001–2003*. Helsinki: Edita.
- 7:2000** Liuhanen, A.-M. (toim.): *Neljä aikuiskoulutuksen laatuylipistoa 2001–2003*. Helsinki: Edita.
- 8:2000** Hara, V., Hyvönen, R., Myers, D. & Kangasniemi, J. (Eds.): *Evaluation of Education for the Information Industry*. Helsinki: Edita.
- 9:2000** Jussila, J. & Saari, S. (Eds.): *Teacher Education as a Future-moulding Factor. International Evaluation of Teacher Education in Finnish Universities*. Helsinki: FINHEEC.
- 10:2000** Lämsä, A. & Saari, S. (toim.): *Portfoliosta koulutuksen kehittämiseen. Ammatillisen opettajankoulutuksen arviointi*. Helsinki: Edita.
- 11:2000** Korkeakoulujen arviointineuvoston toimintasuunnitelma 2000–2003. Helsinki: Edita.
- 12:2000** Finnish Higher Education Evaluation Council Action Plan for 2000–2003. Helsinki: Edita.
- 13:2000** Huttula, T. (toim.): *Ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuysiköt 2000*. Helsinki: Edita.
- 14:2000** Gordon, C., Knodt, G., Lundin, R., Oger, O. & Shenton, G.: *Hanken in European Comparison. EQUIS Evaluation Report*. Helsinki: Edita.
- 15:2000** Almefelt, P., Kekäle, T., Malm, K., Miikkulainen, L. & Kangasniemi, J.: *Audit of Quality Work. Satakunta Polytechnic*. Helsinki: Edita.
- 16:2000** Kells, H.R., Lindqvist, O.V. & Premfors, R.: *Follow-up Evaluation of the University of Vaasa. Challenges of a small regional university*. Helsinki: Edita.
- 17:2000** Mansikkamäki, J., Kekäle, T., Miikkulainen, L., Stone, J., Tolppi, V.-M. & Kangasniemi, J.: *Audit of Quality Work. Tampere Polytechnic*. Helsinki: Edita.
- 18:2000** Baran, H., Gladrow, W., Klaudy, K., Locher, J. P., Toivakka, P. & Moitus, S.: *Evaluation of Education and Research in Slavonic and Baltic Studies*. Helsinki: Edita.
- 19:2000** Harlio, R., Kekäle, T., Miikkulainen, L. & Kangasniemi, J.: *Laatutyön auditointi. Kymenlaakson ammatti-korkeakoulu*. Helsinki: Edita.
- 20:2000** Mansikkamäki, J., Kekäle, T., Kähkönen, J., Miikkulainen, L., Mäki, M. & Kangasniemi, J.: *Laatutyön auditointi. Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu*. Helsinki: Edita.
- 21:2000** Almefelt, P., Kantola, J., Kekäle, T., Papp, I., Manninen, J. & Karppanen, T.: *Audit of Quality Work. South Carelia Polytechnic*. Helsinki: Edita.
- 1:2001** Valtonen, H.: *Oppimisen arviointi Sibelius-Akatemiassa*. Helsinki: Edita.
- 2:2001** Laine, I., Kilpinen, A., Lajunen, L., Pennanen, J., Stenius, M., Uronen, P. & Kekäle, T.: *Maanpuolustuskorkeakoulun arviointi*. Helsinki: Edita.
- 3:2001** Vähäpassi, A. (toim.): *Erikoistumisopintojen akkreditointi*. Helsinki: Edita.
- 4:2001** Baran, H., Gladrow, W., Klaudy, K., Locher, J. P., Toivakka, P. & Moitus, S.: *Экспертиза образования и научно-исследовательской работы в области славистики и балтистики (Ekspertiza obrazovanija i nauc'no-issledovatel'skoj raboty v oblasti slavistiki i baltistiki)*. Helsinki: Edita.
- 5:2001** Kinnunen, J.: *Korkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden arviointi. Kriteerejä vuorovaikutteisuuden arvottamiseksi*. Helsinki: Edita.
- 6:2001** Löfström, E.: *Benchmarking korkeakoulujen kielenopetuksen kehittämisessä*. Helsinki: Edita.
- 7:2001** Kaartinen-Koutaniemi, M.: *Korkeakouluopiskelijoiden harjoittelun kehittäminen. Helsingin yliopiston, Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Lahden ammattikorkeakoulun benchmarking-projekti*. Helsinki: Edita.
- 8:2001** Huttula, T. (toim.): *Ammattikorkeakoulujen aluekehitysvaikutuksen huippuysiköt 2001*. Helsinki: Edita.
- 9:2001** Welander, C. (red.): *Den synliga yrkeshögskolan. Ålands yrkeshögskola*. Helsingfors: Edita.
- 10:2001** Valtonen, H.: *Learning Assessment at the Sibelius Academy*. Helsinki: Edita.
- 11:2001** Ponkala, O. (toim.): *Terveystieteiden korkeakoulutuksen arvioinnin seuranta*. Helsinki: Edita.
- 12:2001** Miettinen, A. & Pajarre, E.: *Tuotantotalouden koulutuksen arvioinnin seuranta*. Helsinki: Edita.
- 13:2001** Moitus, S., Huttu, K., Isohanni, I., Lerkkanen, J., Mielityinen, I., Talvi, U., Uusi-Rauva, E. & Vuorinen, R.: *Opintojen ohjauksen arviointi korkeakouluissa*. Helsinki: Edita.
- 14:2001** Fonselius, J., Hakala, M.K. & Holm, K.: *Evaluation of Mechanical Engineering Education at Universities and Polytechnics*. Helsinki: Edita.
- 15:2001** Kekäle, T. (ed.): *A Human Vision with Higher Education Perspective. Institutional Evaluation of the Humanistic Polytechnic*. Helsinki: Edita.
- 1:2002** Kantola, I. (toim.): *Ammattikorkeakoulun jatkokutkinnon kokeilulupahakemusten arviointi*. Helsinki: Edita.
- 2:2002** Kallio, E.: *Yksilöllisiä heijastuksia. Toimiiko yliopisto-opetuksen paikallinen itsearviointi?* Helsinki: Edita.
- 3:2002** Raivola, R., Himberg, T., Lappalainen, A., Mustonen, K. & Varmola, T.: *Monta tietä maisteriksi. Yliopistojen maisteriohjelmien arviointi*. Helsinki: Edita.
- 4:2002** Nurmela-Antikainen, M., Ropo, E., Sava, I. & Skinnari, S.: *Kokonaisvaltainen opettajuus. Steinerpedagogisen opettajankoulutuksen arviointi*. Helsinki: Edita.
- 5:2002** Toikka, M. & Hakkarainen, S.: *Opintojen ohjauksen benchmarking tekniikan alan koulutusohjelmissa. Kymenlaakson, Mikkelin ja Pohjois-Savon ammattikorkeakoulut*. Helsinki: Edita.
- 6:2002** Kess, P., Hulkko, K., Jussila, M., Kallio, U., Larsen, S., Pohjolainen, T. & Seppälä, K.: *Suomen avoin yliopisto. Avoimen yliopisto-opetuksen arviointiraportti*. Helsinki: Edita.
- 7:2002** Rantanen, T., Ellä, H., Engblom, L.-Å., Heinonen, J., Laaksovirta, T., Pohjanpalo, L., Rajamäki, T. & Woodman, J.: *Evaluation of Media and Communication Studies in Higher Education in Finland*. Helsinki: Edita.
- 8:2002** Katajamäki, H., Artima, E., Hannelin, M., Kinnunen, J., Lyytinen, H. K., Oikari, A. & Tenhunen, M.-L.: *Mahdollinen korkeakouluhyteistö. Lahden korkeakouluysiköiden alueellisen vaikuttavuuden arviointi*. Helsinki: Edita.

- 9:2002** Kekäle, T. & Scheele, J.P.: *With care. Institutional Evaluation of the Diaconia Polytechnic*. Helsinki: Edita.
- 10:2002** Härkönen, A., Juntunen, K. & Pyykkönen, E.-L.: *Kajaanin ammattikorkeakoulun yrityspalveluiden benchmarking*. Helsinki: Edita.
- 11:2002** Katajamäki, H. (toim.): *Ammattikorkeakoulut alueidensa kehittäjinä. Näkökulmia ammattikorkeakoulujen aluekehitystehtävän toteutukseen*. Helsinki: Edita.
- 12:2002** Huttula, T. (toim.): *Ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuysiköt 2002–2003*. Helsinki: Edita.
- 13:2002** Hämäläinen, K. & Kaartinen-Koutaniemi, M. (toim.): *Benchmarking korkeakoulujen kehittämisvälineenä*. Helsinki: Edita.
- 14:2002** Ylipulli-Kairala, K. & Lohiniva, V. (eds.): *Development of Supervised Practice in Nurse Education. Oulu and Rovaniemi Polytechnics*. Helsinki: Edita.
- 15:2002** Löfström, E., Kantelinen, R., Johnson, E., Huhta, M., Luoma, M., Nikko, T., Korhonen, A., Penttilä, J., Jakobsson, M. & Miikkulainen, L.: *Ammattikorkeakoulun kieltenopetus tienhaarassa. Kieltenopetuksen arviointi Helsingin ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakouluissa*. Helsinki: Edita.
- 16:2002** Davies, L., Hietala, H., Kolehmainen, S., Parjanen, M. & Welander, C.: *Audit of Quality Work. Vaasa Polytechnic*. Helsinki: Edita.
- 17:2002** Sajavaara, K., Hakkarainen, K., Henttonen, A., Niinistö, K., Pakkanen, T., Piilonen, A.-R. & Moitus, S.: *Yliopistojen opiskelijavalintojen arviointi*. Helsinki: Edita.
- 18:2002** Tuomi, O. & Pakkanen, P.: *Towards Excellence in Teaching. Evaluation of the Quality of Education and the Degree Programmes in the University of Helsinki*. Helsinki: Edita.
- 1:2003** Sarja, A., Atkin, B. & Holm, K.: *Evaluation of Civil Engineering Education at Universities and Polytechnics*. Helsinki: Edita.
- 2:2003** Ursin, J. (toim.): *Viisi aikuiskoulutuksen laatuylipistoa 2004–2006*. Helsinki: Edita.
- 3:2003** Hietala, H., Hintsanen, V., Kekäle, T., Lehto, E., Manninen, H. & Meklin, P.: *Arktiset haasteet ja mahdollisuudet. Rovaniemen ammattikorkeakoulun kokonaisarviointi*. Helsinki: Edita.
- 4:2003** Varis, T. & Saari, S. (Eds.): *Knowledge Society in Progress – Evaluation of the Finnish Electronic Library – FinELib*. Helsinki: Edita.
- 5:2003** Parpala, A. & Seppälä, H. (toim.): *Yliopistokoulutuksen laatuysiköt 2004–2006*. Helsinki: Edita.
- 6:2003** Kettunen, P., Carlsson, C., Hukka, M., Hyppänen, T., Lyytinen, K., Mehtälä, M., Rissanen, R., Suviranta, L. & Mustonen, K.: *Suomalaista kilpailukykyä liiketoimintaosaamisella. Kauppatieteiden ja liiketalouden korkeakoulutuksen arviointi*. Helsinki: Edita.
- 7:2003** Kauppi, A. & Huttula, T. (toim.): *Laatua ammattikorkeakouluihin*. Helsinki: Edita.
- 8:2003** Parjanen, M.: *Amerikkalaisen opiskelija-arvioinnin soveltaminen suomalaisen yliopistoon*. Helsinki: Edita.
- 9:2003** Sarala, U. & Seppälä, H. (toim.): *Hämeen ammattikorkeakoulun kokonaisarviointi*. Helsinki: Edita.
- 10:2003** Kelly, J., Bazsa, G. & Kladis, D.: *Follow-up review of the Helsinki University of Technology*. Helsinki: Edita.
- 11:2003** Goddard, J., Asheim, B., Cronberg, T. & Virtanen, I.: *Learning Regional Engagement. A Re-evaluation of the Third Role of Eastern Finland universities*.
- 12:2003** Impiö, I., Laiho, U.-M., Mäki, M., Salminen, H., Ruoho, K., Toikka, M. & Vartiainen, P.: *Ammattikorkeakoulut aluekehittäjinä. Ammattikorkeakoulujen aluekehitysvaihtokoulun huippuysiköt 2003–2004*. Helsinki: Edita.
- 13:2003** Cavallé, C., de Leersnyder, J.-M., Verhaegen, P. & Nataf, J.-G.: *Follow-up review of the Helsinki School of Economics. An EQUIS re-accreditation*. Helsinki: Edita.
- 14:2003** Kantola, I. (toim.): *Harjoittelun ja työelämäprojektien benchmarking*. Helsinki: Edita.
- 15:2003** Ala-Vähälä, T.: *Hollannin peili. Ammattikorkeakoulujen master-tutkinnot ja laadunvarmistus*. Helsinki: Edita.
- 16:2003** Goddard, J., Teichler, U., Virtanen, I., West, P. & Puukka, J.: *Progressing external engagement. A re-evaluation of the third role of the University of Turku*. Helsinki: Edita.
- 17:2003** Baran, H., Toivakka, P. & Järvinen, J.: *Slavistiikan ja baltologian koulutuksen ja tutkimuksen arvioinnin seuranta*. Helsinki: Edita.
- 1:2004** Kekäle, T., Heikkilä, J., Jaatinen, P., Mylly, H., Piilonen, A.-R., Savola, J., Tynjälä, P. & Holm, K.: *Ammattikorkeakoulujen jatkokutintokokeilu. Käynnistysvaiheen arviointi*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 2:2004** Ekholm, L., Stenius, M., Huldin, H., Julkunen, I., Parkkonen, J., Löfström, E., Metsä, K.: *NOVA ARCADE – Sammanhållning, decentralisering, gränsöverskridande. Helhetsutvärdering av Arcada – Nylands svenska yrkeshögskola 2003*. Tammerfors: Tammer-Paino Oy.
- 3:2004** Hautala, J.: *Tietoteollisuusalan koulutuksen arvioinnin seuranta*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 4:2004** Rauhala, P., Karjalainen, A., Lämsä, A.-M., Valkonen, A., Vänskä, A. & Seppälä, H.: *Strategiasta koulutuksen laatuun. Turun ammattikorkeakoulun kokonaisarviointi*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 5:2004** Murto, L., Rautniemi, L., Fredriksson, K., Ikonen, S., Mäntysaari, M., Niemi, L., Paldanius, K., Parkkinen, T., Tulva, T., Ylönen, F. & Saari, S.: *Eettisyyttä, elastisuutta ja elämää. Yliopistojen sosiaalityön ja ammattikorkeakoulujen sosiaalalan arviointi yhteistyössä työelämän kanssa*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 6:2004** Stähle, P., Hämäläinen, K., Laiho, K., Lietoila, A., Roiha, J., Weiho, U. & Seppälä, H.: *Tehokas järjestelmä – elävä dialogi. Helian laatuystävällisyys arviointi*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 7:2004** Korkeakoulujen arviointineuvoston toimintakertomus 2000–2003. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 8:2004** Luopajarvi, T., Hauta-aho, H., Karttunen, P., Markkula, M., Mutka, U. & Seppälä, H.: *Perämerenkaaren ammattikorkeakoulu? Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kokonaisarviointi*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 9:2004** Moitus, S. & Seppälä, H.: *Mitä hyötyä arvioinneista? Selvitys Korkeakoulujen arviointineuvoston 1997–2003 toteuttamien koulutusala-arviointien käytöstä*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 10:2004** Moitus, S. & Saari, S.: *Menetelmistä kehittämiseen. Korkeakoulujen arviointineuvoston arviointimenetelmät vuosina 1996–2003*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 11:2004** Pratt, J., Kekäle, T., Maassen, P., Papp, I., Perellon, J. & Uitti, M.: *Equal, but Different – An Evaluation of the Postgraduate Studies and Degrees in Polytechnics – Final Report*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 1:2005** Niinikoski, S. (toim.): *Benchmarking tutkintorakennetyön työkaluna*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 2:2005** Ala-Vähälä, T.: *Korkeakoulutuksen ulkoisen laadunvarmistuksen järjestelmät Ranskassa*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 3:2005** Salminen, H. & Kajaste, M. (toim.): *Laatua, innovatiivisuutta ja proaktiivisuutta. Ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuysiköt 2005–2006*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- 4:2005** Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointi. Auditointikäsikirja vuosille 2005–2007. Tampere: Tammer-Paino Oy.